

УДК-712.253

**ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА БЛАГОУСТРОЮ
ТЕРИТОРІЙ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ**

**FEATURES OF ORGANIZATION AND LANDSCAPING OF
THE TERRITORY OF HIGHER EDUCATION IN
ESTABLISHMENTS OF UKRAINE**

Гурик М.Ю., студент, Яйчєня В.П., студент, Мельник Ю.А к.т.н.,
доцент, Парфєнтєєва І. О. к.т.н., доцент (Луцький НТУ, м. Луцьк)

Huryk M. Yu., student, Yaichenia. V. P., student, Melnyk. Yu.A.,
Candidate of Technical Sciences (PhD); Parfentieva I.O., Candidate of
Technical Sciences (PhD) (Lutsk National Technical University, Lutsk)

У статті описано особливості ландшафтного благоустрою вищих навчальних закладів. Норми та вимоги, які відповідають та потребують виші, та особливість озеленення, яке є провідним засобом ландшафтної організації простору при створенні комфортних умов.

The article deals with problem and features landscaping of the territory higher education establishments and rules that should follow.

The architectural and planning decision of the university affects not only its functional features. It is necessary to take into account various factors. This variety of buildings for different purposes, different sizes and different design solutions. Besides, an important factor is the climatic conditions, the area of the site, the availability of reservoirs and green spaces. The created environment should provide students and teachers with optimal conditions for fruitful educational and scientific activities and a variety of recreation, physical education and sports. Landscaping, give, for the first impression of the inner atmosphere and cultural organization of the institution.

Apart from the fact that the landscaping of the territory carries out an architectural and decorative role and a sanitary-hygienic function, which positively affects students' feelings and improves their teaching skills.

Ключові слова: благоустрій територій, інфраструктура.

Keywords: landscaping of territories, infrastructure.

Важливим напрямком в ландшафтному дизайні є благоустрій та організація вищих навчальних закладів, оскільки потрібно відповідати певним вимогам та індивідуальним підходам.

Території закладів являють собою комплекси, що створені за прийомами використання об'ємно-просторових домінант та єдності функціонально-планувальної структури.

Згідно з результатами аналізу нормативно-правової документації виявлення ряд документів, які регламентують принципи формування територій ВНЗ, а саме: «Державні будівельні норми (ДБН) В.2.2-3-97» та «ДБН 360-92**», а також «Справочное пособие к строительным нормам и правилам (СНИП) 2.08.02-89» «СНИП 2.07.01-89*». Дані, наведені у зазначених документах висвітлюють правила, норми та принципи класифікації об'єктів дослідження за типами, групами, підгрупами та за місцезрештування у структури міста, за прийомами побудови, розвитком територій, принципами взаємного розміщення навчально-наукових та житлових зон, функціональним зонування та вимогами до озеленення. [1]

В Україні організація благоустрою знаходиться на досить низькому рівні, так як після розпаду СРСР українські заклади отримали застарілу інфраструктуру, яка не відповідає сучасним вимогам. Так як Україна поглиблює відносини з Європейським союзом, як наслідок, вона має презентувати освітню галузь належним чином, в повному обсязі та відповідно до норм.

Варто відмітити, те що в країнах Європи, будівлі, споруди та корпуси розташовані на одній території вищого навчального закладу. Це дає можливість цікавіше проектувати територію з використанням більш різноманітних дерев, квіткових композицій та малих архітектурних форм.

Тому, постановка нашої мети полягає в визначенні особливостей ландшафтного облаштування вищих навчальних закладів, а також правильної організації благоустрою навчальної території.

Під озелененням розуміють комплексний процес, пов'язаний з безпосередньою посадкою дерев, чагарників, квітів, створення трав'янистих газонів, та проведення робіт з різних видів інженерної підготовки.

Ландшафтний благоустрій, будь-якого, вишу створює перше враження про внутрішню атмосферу та культурну організацію закладу. Крім того що озеленення території виконує архітектурно-декоративну роль та санітарно-гігієнічну функцію, воно позитивно впливає на почуття студентів та удосконалює їй навички у навчанні.

Загалом, площа озеленення ВНЗ повинна складати 40% від всієї території, та розміщуватися поза сельбищною територією міста або в його в міській зоні. Від іншого ландшафтного облаштування благоустрій ВНЗ відрізняється своєю площею, яка має раціональне та функціональне призначення, дизайном деревної групи та групи відпочинку та широкими вимогами до санітарно-гігієнічних норм.

При плануванні благоустрою слід визначити загальні зони території навчальних закладів.

Як правило, територія складатися з таких зон:

- навчальної(навчально-наукової);
- житлової;
- господарської.

При наявності полігонів навчальна зона повинна формуватися як навально-практична, отже, доцільним буде об'єднання експериментально-виробничої та навчально-практичної зони в окрему самостійну під зону.

Доцільним є суміжне розміщення навчальної, житлової та відпочинкової зон , об'єднавши їх системою пішохідних доріжок.

Житлова зона включає сектор входу в гуртожиток готельного типу і сектор зелених насаджень з майданчиками для відпочинку (лави, альтанки) і відкритими спортивними майданчиками. При цьому гуртожиток готельного типу рекомендується розміщувати на відстані від основної будівлі не перевищуючи радіус пішохідної доступності 500-800 м.

Площа спортивних майданчиків і майданчиків для гімнастичних вправ слід передбачати з розрахунку не менше 1-2м на одного слухача.

Розміщувати спортивні майданчики слід на кордоні між навчальною та житловою зонами.

До господарської зони відносять господарський двір, стоянку автотранспорту з розвантажувальними майданчиками, а також складські приміщення. Господарська зона повинна розміщуватися в

зручному зв'язку із службовим входом в їдальню та гуртожиток готельного типу.

Розташування і взаємозв'язок окремих зон необхідно пов'язувати з об'ємно-просторовим рішенням навчального закладу і розміщенням відповідних груп приміщень в комплексі будівель.

Важливим компонентом благоустрою ВНЗ та засобом створення комфортних умов для навчання є озеленення яке декоративне оформлення, необхідне для того щоб всі елементи ландшафтного дизайну зливалися в єдину композицію.

Зручним та естетичним є використання живоплоту. Для нього доцільно обрати два види рослин - барбарис і глід, а також є доцільним розміщення груп дерев різної висоти и розмірів по кутах кварталів.

Також, не можна обійтися без такого важливого елемента, як клумба. Клумба доповнює всю композицію в цілому, а частіше є центральним елементом в проекті.

Головна функція клумби - створення цілісності композиції та прикраса території. Найбільш доцільним оформленням клумб у вищих навчальних закладах є оформлення в регулярному стилі. Саме для такого стилю характерна симетричність, узгодження кольорової та композиційної гами з мотивами фасадів, що додає вишуканості, цілісності, єдності та відповідності навчального закладу до навколишнього середовища.

Згідно з [2] до основних факторів, що впливають на функціональну організацію ландшафтного благоустрою території навчальних закладів:

1. Спеціалізація навчального закладу – цей фактор обумовлює специфіку навчального процесу, у відповідності до чого мають бути закладені ергономічні показники, наприклад східців, пандусів, спортивних майданчиків тощо. Якщо навчальний заклад спеціалізується на вихованні та підготовці дітей з обмеженими фізичними можливостями, тоді вся прилегла інфраструктура навчального закладу має враховувати їхні специфічні потреби.

2. Географічне розташування – здійснюється оцінка розташування в місті (селищі), прилеглих до навчального закладу об'єктів, розташування найближчих транспортних шляхів тощо.

3. Площа території – визначається при плануванні озеленення, функціональних зон, реконструкції.

4. Структура навчального процесу – врахування специфіки навчального процесу відповідно до напрямків підготовки, тематичної направленості, календарного плану, сезонів.

5. Вимоги до навчально-технічної бази – необхідність врахування ландшафтним дизайнером потреб навчально-технічної бази відповідно до навчального процесу.

6. Зонування – означає дослідження функціональних зон території, найбільш зручних шляхів пересування територією у відповідності до розташування вхідних груп будівлі, доцільність функціональної раціоналізації простору.

7. Санітарно-гігієнічні вимоги до прибудинкової території – це вимоги щодо штатних санітарно-гігієнічних умов, в яких може здійснюватися навчальний процес.

8. Комунікації – дослідження наявних комунікацій відповідно до генплану (електрообладнання, водопроводи тощо), внесених змін в процесі експлуатації, врахування розміщення комунікацій при проектуванні благоустрою.

Отож, озеленення є провідним засобом ландшафтної організації простору, а озеленення в поєднанні з територією вищого навчального закладу – це комплекс, який створює єдність та відповідність вищу до навколишнього середовища. Правильний ландшафтний благоустрій території дозволяє нам відчувати атмосферу та культуру закладу, дає хороше місце для відпочинку.

Організація благоустрою території є особливою, тому вона повинна відповідати всім вимогам, які вимагаються у вищих навчальних закладах України.

1. Особливості організації та благоустрою територій вищих навчальних закладів у Києві, 2013-[Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.academia.edu/10109981/Особливості_організації_та_благоустрою_територій_вищих_навчальних_закладів_у_Києві;

2. Безлюбченко О.С. Планування і благоустрій міст -[Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://masters.kubg.edu.ua/index.php/art/article/view/314/292#.WfQr6AxZTZ>

3. Кучерявий В.П. Озеленення населених місць: Підручник / В.П. Кучерявий. – Львів: Світ, 2005, 456 с.